

ΑΙΧΜΟ

**ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ
ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ**

ΑΘΗΝΑ 6 ΙΟΥΛΙΟΥ 1995

Σύντροφοι και συντρόφισσες

Θα μιλήσω σήμερα για το ΠΑΣΟΚ και την πορεία του, ξεκινώντας από τη βαθειά πεποίθησή μου ότι αυτό το Κίνημα έχει να διανύσει ακόμη δρόμο μακρύ, πρίν φθάσουμε στο σημείο να πούμε: "κουρασθήκαμε σύντροφοι".

Το διαπιστώσαμε πρίν από λίγες μέρες στις Κάννες. Το διαπιστώνουμε στην Κύπρο και στα Βαλκάνια. Το διαπιστώνουμε στις τομές, τις μεταρρυθμίσεις και τους εκσυγχρονισμούς που προωθούμε σε πείσμα των δυσκολιών και κόντρα στην εποχή του μηδενισμού των πάντων. Το διαπιστώνουμε στους ψυχρούς αριθμούς της οικονομίας, στην προσπάθεια για την ανάπτυξη, στις ευαισθησίες απέναντι στην κοινωνία και τη ζωή.

* * * * *

Ας επιχειρήσουμε μαζί, μια αναδρομή είκοσι χρόνια πίσω όταν το ΠΑΣΟΚ οριοθετούσε την παρουσία του στην πολιτική ζωή του τόπου.

Μπορεί να μην είχαμε, ως ΠΑΣΟΚ, κομματική ιστορία, εκφράσαμε, όμως, τα εθνικά, πανδημοκρατικά και κοινωνικά αιτήματα της μεταδικτατορικής Ελλάδας. Και ενώσαμε τις ιστορικές γενιές, τα πολιτικά ρεύματα του προοδευτικού χώρου, πρώτη φορά σε μια πατριωτική, δημοκρατική και σοσιαλιστική προοπτική.

Η εθνική λαϊκή ενότητα, το μπλόκ των μη προνομιούχων και ο πολιτικός και κοινωνικός ριζοσπαστισμός υπήρξαν τα βάθρα της στρατηγικής μας που περιέκλεισε μέσα της η λέξη Αλλαγή.

Ο χώρος μιας δυναμικής, απελευθερωμένης από προκαταλήψεις νέας γενιάς που βίωσε την εξάρτηση αλλά και την αντίδραση στη δικτατορία, ο χώρος των νέων κοινωνικών και παραγωγικών στρωμάτων, αποτέλεσαν, όχι μόνον τους οπαδούς μιας παράταξης, αλλά τους συνδιαμορφωτές και τους δημιουργούς μιας νέας ισχυρής προοδευτικής πολιτικής δύναμης.

Ανοίξαμε ένα νέο δρόμο στην πολιτική ιστορία του τόπου. Από τότε, κυβερνήσαμε ήδη δέκα χρόνια, έχουμε μπροστά μας άλλα δύο και πιστεύω ότι το 2000 θα βρεί τη χώρα με κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ.

Αυτή η πορεία, όμως, είχε και κόστος. Μάθαμε να κυβερνούμε, αλλά υποστήκαμε και τη φθορά της εξουσίας. Μάθαμε να διαχειριζόμαστε το κράτος, αλλά και, εν μέρει, ενσωματωθήκαμε στη λογική του. Αποδειχθήκαμε,

πάντως, πολύ πιο ισχυροί απ' ότi πίστευαν διάφορα συμφέροντα και διάφορα κέντρα παραδοσιακά και μη.

* * * * *

Ας έλθουμε, όμως, αγαπητοί σύντροφοι και συντρόφισσες στο σήμερα. Στη δύσκολη σημερινή πραγματικότητα με τα νέα δεδομένα και τα μεγάλα διλήμματα που θέτει. Και να απαντήσουμε ξανά αν είναι κατορθωτή η πορεία που οδηγεί στην οριστική δικαίωση των ελπίδων, των προσδοκιών και των στόχων που οραματιστήκαμε.

*Να απαντήσουμε, πρώτα-πρώτα, αν υπάρχει πραγματικό έδαφος για να αναπτυχθεί, μέσα στο κλίμα ισοπέδωσης και παγκόσμιας ομοιομορφίας που ζούμε, η σύγχρονη πρόταση του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού.

Η αγορά κέρδισε τη δική της μάχη. Η συγκέντρωση της οικονομικής δύναμης στους πολυεθνικούς υπεργίγαντες φαντάζει σαν η νομοτελειακή εξέλιξη. Η χειραγωγή της πολιτικής από το κράτος των νέων οικονομικών συμφερόντων την κάνουν να ασφυκτιά και να χάνει την αυτονομία της. Ο πλανήτης γέμισε εκπροσώπους - διαμεσολαβητές και εντολοδόχους. Η διαπλοκή χρήματος και εξουσιών, η μονοπώληση των παντοδύναμων μέσω μαζικής επικοινωνίας έρχεται να συμπληρώσει το παραδοσιακό πλαίσιο των πελατειακών σχέσεων, των μεταπρατών, της γραφειοκρατίας. Οι συντηρητικές δυνάμεις φάνηκε να καλύπτουν ολόκληρο το χώρο της πολιτικής. Οι συντηρητικές ιδέες να επικρατούν.

Ωστόσο, η νέα καθεστηκυία τάξη πάσχει από τη βάση της.

Το σύστημα είναι γεμάτο ρωγμές. Συνοδεύεται από καταστροφικές συνέπειες. Από μεγάλο κοινωνικό τίμημα. Από τεράστιο πολιτιστικό κενό. Από βαθύτατη κρίση αξιών.

Το ζήτημα δεν είναι πια μια νέα λέξη ή ακόμη μια νέα θεωρία που θα ξεμπερδεύει με τη σύνθετη και σκληρή πραγματικότητα του καιρού μας, αλλά η έμπρακτη απάντηση και οριοθέτηση της προοδευτικής στρατηγικής.

Για να βρεί ξανά η πολιτική τη χαμένη αυτονομία και ηθική.

Για να βρεί ξανά η οικονομία την κοινωνική της διάσταση.

Για να δοθεί απάντηση στην κρίση της απασχόλησης, στη δομική ανεργία που συνθλίβει τις κοινωνικές δυνάμεις.

Για να οριοθετηθεί ξανά με νέες συνθήκες το κοινωνικό κράτος και το κράτος δικαίου. Και όλα αυτά στο δύσκολο γήπεδο της ανταγωνιστικότητας, της παραγωγικότητας, της ανάπτυξης και του άγριου διεθνούς ανταγωνισμού.

Το στοίχημα ανάμεσα στην Πρόοδο και τη Συντήρηση πρέπει να το κερδίσει ο Δημοκρατικός Σοσιαλισμός. Που οικοδομείται με σύγχρονα υλικά. Με αναγέννηση των ιδεών, των αξιών και των στόχων του. Με εθνική, παραγωγική, κοινωνική ανασύνταξη και ανασυγκρότηση.

Σ' αυτό το πλαίσιο και μ' αυτούς τους στόχους μετεξελίσσεται και αλλάζει το ΠΑΣΟΚ. Όχι επιστρέφοντας στο παρελθόν. Αλλά επιστρατεύοντας όλες εκείνες τις δυνάμεις που μπορούν να εμπνεύσουν τη νέα πορεία για την αναγέννηση της Ελλάδας και του ελληνισμού.

*Το δεύτερο μεγάλο δίλημμα αφορά τη σύγχρονη εθνική στρατηγική, τις κατευθύνσεις και τους στόχους της.

Παραμένουμε πάντοτε ένα βαθύτατα πατριωτικό κίνημα. Η μεγάλη ιδέα που ενέπνευσε την πρώτη γενιά της μεταπολίτευσης ήταν αναμφισβήτητο το σύνθημα "η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες". Προσδιόρισε την εθνική ανεξαρτησία, τον μη διαπραγματεύσιμο εθνικό χώρο. Το δόγμα "δεν διεκδικούμε τίποτα, δεν παραχωρούμε τίποτα" ήταν η άμυνα απέναντι στην απειλή νέας εθνικής συρρίκνωσης και η προβολή της φιλειρηνικής μας θέσης. Σήμερα ο ελληνισμός επανασχεδιάζει το μέλλον του. Χωρίς να παραχωρεί τίποτα, αλλά διεκδικώντας κάθε αναφαίρετο δικαίωμα του και κατοχυρώνοντας το ρόλο του στους νέους καιρούς.

Απαιτείται, όμως, γι' αυτό μια πραγματική εθνική ανασυγκρότηση που θα εμπνέει τη νέα ιστορική ενότητα του ελληνισμού και θα κινητοποιεί τις απανταχού δυνάμεις του.

Ο δρόμος μας ασφαλώς περνά από την Ευρώπη. Ο ευρωπαϊκός μας προσανατολισμός είναι δεδομένος. Για ποιά όμως Ευρώπη; Θα το πω καθαρά: Ευρώπη πολυάριθμων κρατών στην κατεύθυνση της ομοσπονδίας ισότιμων εταίρων είναι ο επιθυμητός, ο προοδευτικός δρόμος. Ο άλλος δρόμος οδηγεί σε μια Ευρώπη που θα θυμίζει πολύ αυτή των αρχών του αιώνα. Και θα είναι, όχι μόνο κρίμα, αλλά και επικίνδυνο για όλους να εξελιχθούν έτσι τα ευρωπαϊκά πράγματα.

Το δικό μας χρέος είναι να αναδιατάξουμε τις συμμαχίες μας στο Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα και τη Διεθνή, με πλήρη επίγνωση και των ορίων και των δυνατοτήτων. Προβάλλοντας κάθε στιγμή την προοδευτική πρόταση για το μέλλον της Ευρώπης, να επηρεάσουμε θετικά προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση που θα ανταποκρίνεται σε κάθε φάση της στα εθνικά μας συμφέροντα.

*Το τρίτο μεγάλο δίλημμα είναι να αποφασίσουμε με ποιούς θα διανύσουμε αυτό το δρόμο. Ποιά είναι η σύγχρονη κοινωνική μας αναφορά και πως θα οικοδομήσουμε τις νέες κοινωνικές μας συμμαχίες.

Η εθνική λαϊκή ενότητα και το κοινωνικό της υπόβαθρο, το μπλόκ των μη προνομιούχων, έχουν υποστεί βαθιές αλλαγές.

Στρώματα που θεωρούσαμε ότι έχουν συγκλίνοντα συμφέροντα, τοποθετούνται απέναντι στα αιτήματα των καιρών. Γίνονται στυλοβάτες τις εκτεταμένης παραοικονομίας, της αλόγιστης κερδοσκοπίας, του παρασιτισμού. Η απλουστευτική αντίληψη της ταξικής καθαρότητας πρέπει να δώσει τη θέση της σε μια προοδευτική κοινωνική συμμαχία δυνάμεων που συμφωνούν στους στόχους που προσδιορίζουμε.

Στη μεγάλη πλειοψηφία τους οι εργαζόμενοι, οι αγρότες και οι μικρομεσαίοι μπορούν και πρέπει να είναι η συνειδητή δύναμη αλλαγών, εκσυγχρονισμού και μεταρρυθμίσεων. Σήμερα, επιπλέον, πρέπει να εκφράσουμε, σε όλο το φάσμα των κοινωνικών δυνάμεων, τα πρωτοπόρα τμήματα που δέχονται την πρόκληση της ανταγωνιστικότητας, που δίνουν τη μάχη της ανάπτυξης. Να εκφράσουμε το μέλλον της πατρίδας, τους νέους ανθρώπους, τους παραγωγούς, τους κατόχους της γνώσης, τους πολίτες με οικολογικές ανησυχίες, τους λειτουργούς της τέχνης και του πολιτισμού. Να μην αποδεχθούμε την κοινωνία των δύο τρίτων. Να απευθυνθούμε με την κοινωνική μας ευαισθησία στους αδύναμους και τους αποκλεισμένους. Να διαμορφώσουμε ξανά ένα συνδεδετικό ιστό αλληλεγγύης.

Επιδιώκουμε ένα νέο ριζοσπαστισμό, που να προκύπτει από πράξεις αλλαγών και μεταρρυθμίσεων και όχι από την παραδοσιακή πολιτική αντιπαράθεση. Εδώ ακριβώς οριοθετούνται τα εθνικά μέτωπα ως φορείς ευρύτατης εθνικής συνεννόησης και συναίνεσης. Τα προοδευτικά μέτωπα ως φορείς προγραμματικής σύγκλισης. Τα κοινωνικά μέτωπα ως φορείς συμπαρατάξης των κοινωνικών εταίρων.

Και τώρα ας έλθουμε στην καρδιά του θέματος:

Με ποιο ΠΑΣΟΚ θα γίνουν όλα αυτά πράξη;

Πολλοί οραματίζονται μια επιστροφή στους όρους λειτουργίας της Οργάνωσης του ΠΑΣΟΚ της δεκαετίας του '70.

Γνωρίζουμε όλοι ότι κάτι τέτοιο δεν είναι δυνατόν.

Πολλοί αναζητούν το πρότυπο του σύγχρονου δημοκρατικού σοσιαλιστικού κόμματος στη δομή και τη λειτουργία των σοσιαλιστικών κομμάτων της Δύσης.

Υπάρχουν στοιχεία σε αυτά τα κόμματα που μπορούν να μας είναι χρήσιμα.

Δεν συνιστούν όμως για μας συνολικό πρότυπο.

Η έμφασή τους στην τεχνοκρατική και την προγραμματική πλευρά δεν εμπόδισε την ενσωμάτωσή τους.

Και η κατοχύρωση τάσεων και ρευμάτων διεύρυνε την εσωκομματική δημοκρατία, δεν εμπόδισε, όμως, τελικά την κρίση αξιοπιστίας.

Η επιστροφή της πολιτικής στο προσκήνιο και η επανασύνδεσή της με τις λαϊκές δυνάμεις, προϋποθέτει τη συλλογική έκφραση και δράση της κοινωνίας.

Η δυνατότητα συμμετοχής των πολιτών σε κρίσιμες αποφάσεις, σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, είναι ο πρώτος στόχος μιάς συνολικής μεταρρύθμισης.

Δυναμώνει το Κίνημα και την κοινοβουλευτική μας δημοκρατία.

Το Κίνημά μας οφείλει και πρέπει να είναι η ψυχή αυτής της κίνησης.

Το ΠΑΣΟΚ εκτός από πολιτικό, ριζοσπαστικό κίνημα, πρέπει να είναι κόμμα ενεργών πολιτών, με κοινή ιδεολογική αναφορά, με πολιτική ενότητα, με ηθική αλληλεγγύη.

Είναι φανερό ότι στην παραδοσιακή μορφή της Οργάνωσής μας πρέπει να γίνουν όλες εκείνες οι αλλαγές που επιβάλλουν οι σύγχρονες απαιτήσεις.

Πιστεύω ότι έκλεισε ο κύκλος των ισορροπιών, των σχέσεων, των πρακτικών της πρώτης εικοσαετίας. Ξεκινούμε σήμερα μια δυναμική πορεία ανασύνταξης και ανατροπής των υπαρχόντων δεδομένων με ουσιαστική συμμετοχή της βάσης του Κινήματος. Το ΠΑΣΟΚ έχει μια ιστορική διαδρομή και μια πορεία που διαμόρφωσαν συγκεκριμένα πολιτικά και κοινωνικά ρεύματα και αλληπάλληλες γενιές. Η ανασύνταξη των δυνάμεών μας αφορά όλα ανεξαιρέτως τα στελέχη που λειτουργούν στα όργανα του Κινήματος, στους αντιπροσωπευτικούς θεσμούς, στους μαζικούς και κοινωνικούς χώρους. Δεν υπάρχει άλλος δρόμος.

* * * * *

Υπάρχουν, βέβαια, ερωτήματα για τη φυσιογνωμία, τη δομή και τη λειτουργία του Κινήματός μας, στα οποία έχουμε απαντήσει πριν από πολύ καιρό.

Σήμερα που συζητούμε για την πορεία του ΠΑΣΟΚ προς το μέλλον και προσδιορίζουμε όρους ανασυγκρότησης, εκσυγχρονισμού, μετεξέλιξης και ανανέωσης του ΠΑΣΟΚ δεν θα επιχειρήσουμε να ανακαλύψουμε τον ... τροχό.

Ισχύει η απάντησή μας ότι το ΠΑΣΟΚ δεν είναι και δεν πρόκειται να γίνει λέσχη συζητήσεων.

Ισχύει η απάντησή μας ότι το ΠΑΣΟΚ δεν είναι και δεν πρόκειται να γίνει "ομοσπονδία".

Ισχύει η απάντησή μας ότι το ΠΑΣΟΚ πρέπει να είναι πάντα ένα μεγάλο οργανωμένο Κίνημα. Κίνημα που θα εκφράζει ένα πλειοψηφικό ρεύμα εξουσίας και θα μπορεί να εγγυηθεί τη διακυβέρνηση της χώρας προς όφελος του λαού και του τόπου.

Μέσα από τις θεσμοθετημένες λειτουργίες μας, πρέπει να μπορούμε να εκφράζουμε πάντα τη βούληση αυτού του υπαρκτού κοινωνικού και πολιτικού πλειοψηφικού ρεύματος. Κι αυτό δεν σημαίνει συμφωνίες κορυφής και συμβιβασμούς ηγετικών στελεχών και αυτόκλητων εκφραστών υπαρκτών ή ανύπαρκτων τάσεων. Σημαίνει σύνθεση και ανάδειξη των κοινών τόπων, με σταθερό ιδεολογικό και πολιτικό πλαίσιο, με τις ρίζες μας πάντα στο λαό και

με πλήρη επίγνωση των αλλαγών που συντελούνται στον κόσμο και στην κοινωνία μας.

* * * * *

Επιμένουν ορισμένοι ν' ασχολούνται υπέρμετρα με το αύριο του ΠΑΣΟΚ.

Το θέμα μπαίνει από άλλους - εκτός ΠΑΣΟΚ - υστερόβουλα με στόχο την ίδια την ύπαρξη του ΠΑΣΟΚ. Και από άλλους καλόπιστα με πραγματικό ενδιαφέρον.

Είναι γεγονός ότι στο χρόνο που πέρασε ορισμένοι έκαναν λάθος υπολογισμούς. Κάποιοι δεν πίστεψαν τη δήλωσή μου στην Κεντρική Επιτροπή, ότι δεν επρόκειτο να διεκδικήσω την εκλογή μου στην Προεδρία της Δημοκρατίας. Κάποιοι εκτίμησαν, στη συνέχεια, ότι ήταν πιθανό να οδηγηθούμε σε πρόωρες εκλογές εξ αιτίας της προεδρικής εκλογής.

Αυτές οι λάθος εκτιμήσεις έφεραν ανεπίκαιρα στο επίκεντρο το θέμα των εξελίξεων στο ΠΑΣΟΚ και επέτειναν τις άγονες συζητήσεις και ^{τη} "δελφινολογία".

Υπάρχουν φιλοδοξίες που πολλές είναι θεμιτές. Αρκεί να μην εγκλωβίζουν στελέχη του Κινήματος και το Κίνημα συνολικά σε μια άκαιρη και χωρίς αντικείμενο εσωστρεφή ενασχόληση, που οξύνει προσωπικές αντιθέσεις, αποπροσανατολίζει από το έργο που έχουμε να επιτελέσουμε, δημιουργεί πικρίες και υψώνει τείχη στο εσωτερικό του Κινήματος ανάμεσα στα μέλη και τα στελέχη.

Συμφωνούμε, πιστεύω, όλοι ότι δεν είναι χρήσιμο σε κανένα να δίνεται διαρκώς η εικόνα της συνεχούς ενασχόλησης με ένα θέμα που εκ των πραγμάτων δεν έχει ανοίξει ακόμη και που όταν θα κριθεί, θα κριθεί με τα μέτρα και τα σταθμά που θα τεθούν τότε και όχι με ότι κάθε ένας σήμερα φαντάζεται.

* * * * *

Μιλώντας εμείς για το ΠΑΣΟΚ του αύριο, μιλούμε για την συνέχεια του ΠΑΣΟΚ, μιλούμε για τη μετεξέλιξη του ΠΑΣΟΚ και την ανανέωση του και,

πάνω απ' όλα, μιλούμε για την ενότητα του ΠΑΣΟΚ και τη νικηφόρα προοπτική του.

Το αύριο του ΠΑΣΟΚ εξαρτάται, όμως, σε μεγάλο βαθμό, από το σήμερα του ΠΑΣΟΚ. Από τη δυνατότητά μας να λειτουργήσουμε σήμερα συλλογικά και δημιουργικά και, κυρίως, από την επιτυχία μας στο έργο της διακυβέρνησης της χώρας σύμφωνα με την εντολή του λαού.

Ξανάρχομαι μ' αυτό, αναγκαστικά, στο θέμα της ευθύνης κάθε υπουργού, κάθε μέλους της κυβέρνησης: Δημόσιες αντιπαραθέσεις, δημόσια διαφωνία μελών της κυβέρνησης με την κυβερνητική πολιτική δεν είναι νοητή. Υποσκάπτει το έργο της κυβέρνησης, πλήττει τη σοβαρότητα και την αξιοπιστία μας. Είναι αυτοκαταστροφικό και απαράδεκτο.

Κάθε υπουργός έχει τη δυνατότητα να θέσει τα θέματα που τον απασχολούν για τη λειτουργία της κυβέρνησης, προσωπικά σε μένα, προφορικά και εγγράφως.

Θέλω να είμαστε απολύτα εξηγημένοι: Δεν είναι δυνατόν να μετέχει κανείς στην κυβέρνηση και την ίδια ώρα να την υποσκάπτει.

Υπάρχουν διάφοροι προβληματισμοί για το πως μπορεί να λειτουργήσει η κυβέρνηση ακόμα πιο αποτελεσματικά. Δεν είναι θέμα αποφάσεων μιας στιγμής που θα απαντούν οριστικά και τελεσίδικα στα ζητήματα αυτά. Είναι μια διαρκής διαδικασία, που αφορά τη λειτουργία όλων μας και τη συναίσθηση της ευθύνης που πρέπει να υπάρχει για κάθε στέλεχος του ΠΑΣΟΚ, είτε ασκεί κυβερνητικά καθήκοντα, είτε όχι. Και όποιες αποφάσεις χρειάζονται, όποια διορθωτικά μέτρα, έχουν την κατάλληλη στιγμή τους και δεν μπορεί να είναι προϊόν πιέσεων διαμορφωμένων συσχετισμών και προσωπικών στόχων.

Επανέρχομαι στα θέματα του Κινήματος και συνοψίζω:

Γνωρίζετε τη θέση που διατύπωσα στο Συνέδριό μας : "Το ΠΑΣΟΚ δεν χαρίζεται, δεν κληρονομείται και δεν τεμαχίζεται σε τιμάρια". Σ' αυτή τη βάση θέλω να προσδιορίσω τα στοιχεία μιας ουσιαστικής πολιτικής συμφωνίας ανάμεσα σε όλα τα στελέχη και τα μέλη του Κινήματός μας.

1. Πιστεύω βαθύτατα ότι η χώρα θα εισέλθει στο νέο αιώνα με το ΠΑΣΟΚ στο τιμόνι της. Ότι η όποια ανανέωση και ο εκσυγχρονισμός του πολιτικού συστήματος έχει ως βασική προϋπόθεση το ενιαίο ΠΑΣΟΚ, την ενωμένη δημοκρατική παράταξη ως ισχυρό κοινωνικό και πολιτικό πλειοψηφικό ρεύμα. Όσο η δημοκρατική παράταξη είναι ενωμένη, ο τόπος έχει σταθερή πυξίδα. Και χρειάστηκαν πενήντα χρόνια, μετά τη δεκαετία του '30, για να βρεθεί ξανά, με το ΠΑΣΟΚ ενωμένη η δημοκρατική παράταξη και να παραμείνει ενωμένη και ισχυρή, πλειοψηφικό ρεύμα πολιτικά, ιδεολογικά και κοινωνικά για 22 ολόκληρα χρόνια. Αυτή η ενότητα δεν είναι μια ενότητα αυτοσκοπός για τις ανάγκες του ΠΑΣΟΚ. Είναι μια ενότητα που την έχει ανάγκη ο τόπος. Και είναι ένα κεκτημένο που δεν πρέπει να χαθεί για τη χώρα.

Αυτή η πίστη αποτελεί τον ηθικό σύνδεσμο αναμεσά μας. Και τη διαχωριστική γραμμή από όσους θα ήθελαν να διαλέξουν άλλο δρόμο.

2. Μπροστά μας υπάρχει η μεγάλη πρόκληση να ολοκληρώσουμε το κυβερνητικό μας έργο και να υλοποιήσουμε τις προγραμματικές μας δεσμεύσεις. Έχουμε στη διάθεσή μας δύο χρόνια ακόμη. Η κυβέρνηση και το Κίνημα θα επιταχύνουν τους ρυθμούς και θα διασφαλίσουν την προώθηση και την ανάδειξη του θετικού μας έργου σε όλους τους τομείς. Γιατί αν μιλούμε σήμερα για τις αλλαγές που χρειάζονται στο ΠΑΣΟΚ είναι γιατί θέλουμε ένα κόμμα ανοιχτό, δημοκρατικό. Που να παρεμβαίνει στην κοινωνία με προτάσεις, τομές και λύσεις. Που θα προωθεί ως κυβέρνηση τις μεγάλες πολιτικές μας επιλογές. Για τα εθνικά θέματα. Για την οικονομία και την ανάπτυξη. Για την απασχόληση και την ανεργία. Για την κοινωνική πολιτική. Που θα επιβεβαιώνει καθημερινά ότι η πολιτική έχει χρώμα, ότι το ΠΑΣΟΚ είναι η δύναμη της προόδου. Έτσι, το τέλος της τετραετίας θα μας βρεί έτοιμους να ανανεώσουμε την εμπιστοσύνη του λαού. Αυτό αποτελεί καθήκον και υποχρέωση όλων μας.

3. Για να πετύχουμε τους στόχους μας, προέχει η αναγέννηση και η ανασυγκρότηση του Κινήματος της Αλλαγής και όχι η διασφάλιση και η κατοχύρωση ρόλων και επιδιώξεων των στελεχών μας. Προέχει η ανασύνταξη των δυνάμεών μας, η αναβάθμιση του πολιτικού ρόλου του Κινήματος, η ενδυνάμωση της δημοκρατικής του λειτουργίας και όχι η μελλοντολογία και η ικανοποίηση προσωπικών στρατηγικών.

4. Στο θέμα που τίθεται, "να κατοχυρωθούν οι όροι του παιγνιδιού" για τη μετάβαση στη λεγόμενη μεταπαταπανδρεϊκή περίοδο, η απάντηση είναι-ότι το ΠΑΣΟΚ έχει θεσμοθετημένες και κατοχυρωμένες καταστατικές λειτουργίες, που είναι συγκεκριμένες, διάφανες και μη διαπραγματεύσιμες.

Πέρα δε από τις καταστατικές λειτουργίες, που μπορεί να υπάρχει ο φόβος ότι θα ακυρωθούν ή τις πολιτικές συμφωνίες κορυφής που άλλες φορές αναζητούνται, υπάρχουν εσείς, υπάρχει η μεγάλη λαϊκή μας βάση που δεν στοιχίζεται σε μονοσήμαντες αναφορές, που δεν θέλει να θεωρείται δεδομένη, που απαιτεί και θα επιβάλλει σε κάθε περίπτωση την ομαλή πορεία του ΠΑΣΟΚ προς το μέλλον.

5. Η δική μου θέση, την οποία τονίζω προς κάθε κατεύθυνση, είναι ότι, όταν και όποτε έρθει η ώρα, εγώ προσωπικά θα εγγυηθώ τη δημοκρατική και αυθεντική έκφραση των μελών του Κινήματός μας. Σε ένα ανοιχτό και μαζικό Συνέδριο, όπου η λογική των ομάδων, των συσχετισμών, της παρέας και των τιμαρίων δεν θα έχει λόγο ύπαρξης και δυνατότητα επιρροής.

* * * * *

Η πορεία του ΠΑΣΟΚ είναι δεμένη με τη συνείδηση, την ευαισθησία και την ευθύνη όλων των στελεχών και των μελών του. Γιατί το ΠΑΣΟΚ δεν είναι μόνο το ΠΑΣΟΚ των πρωταγωνιστών της κεντρικής σκηνής. Είναι το ΠΑΣΟΚ των αγωνιστών της βάσης του, των χιλιάδων μελών και στελεχών του, που αντιλαμβάνονται πρώτ' απ' όλους, και μπαίνουν αντιμέτωποι όταν ακριβώς παρουσιάζεται έλλειμα συνείδησης, ευαισθησίας και ευθύνης, όταν προτάσσονται οι προσωπικοί από τους συλλογικούς στόχους.

Ως Πρόεδρος και Ιδρυτής αυτού του μεγάλου Κινήματος, νιώθω καθοριστικές τις ευθύνες για τη διασφάλιση της συνέχειας και της προοπτικής του ΠΑΣΟΚ. Τις έχω πάντα αναλάβει και θα συνεχίσω να το κάνω. Για την ιστορία αυτού του τόπου, για την ιστορία του ΠΑΣΟΚ, για τη δική μου προσωπική ιστορία.

Σύντροφοι και συντρόφισσες,

Είναι η ώρα που πρέπει να αρθρούμε στο ύψος των περιστάσεων.

Η Συνδιάσκεψη μας μπορεί να γίνει η αρχή μιας νέας εποχής. Από εμάς εξαρτάται.

Εμπρός σ' αυτό το δημιουργικό δρόμο.